

N:o 4.

Ank. till Riksd. kansli den 4 februari 1889, kl. 12 midd.

Lagutskottets utlåtande, i anledning af väckt förslag om domareedens utbytande mot ett löfte.

Till lagutskottets handläggning har Andra Kammaren hänvisat en inom nämnda Kammare af herr *G. E. Beskow* afgifven motion, n:o 9, deruti föreslås, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Konungen anhålla

dels om sådan förändring i 22 kap. 2 § kyrkolagen, att den deri föreskrifna prested vid prestvigning måtte utbytas mot ett löfte, samt att Kongl. Maj:t täcktes i nåder för nästa kyrkomöte framlägga förslag till formulär för sådant löfte;

dels om sådan ändring i 1 kap. 7 § rättegångsbalken, att den deri föreskrifna domareeden måtte utbytas mot ett löfte.

De två särskilda förslag, hvilka i den föreliggande motionen framställas, åsyfta, det förra ändring i kyrkolag och det senare ändring i allmän civillag. Då sålunda i strid med stadgandet i 55 § riksdagsordningen två mål af olika beskaffenhet blifvit i en skrift sammanförda, har utskottet ansett sig böra meddela särskildt yttrande angående hvartdera förslaget; och afgifver utskottet härmed utlåtande öfver motionen, i hvad den afser *domareedens* utbytande mot ett löfte.

Motionären erinrar till en början, hurusom Riksdagen i en år 1886 till Kongl. Maj:t aflåten skrifvelse anhöll, att Kongl. Maj:t måtte taga i öfvervägande, huruvida icke huld- och trohetseder, embetseder, krigsmannader eller andra dermed jemförliga eder kunde afskaffas. Med anledning af denna skrifvelse hade Kongl. Maj:t ock funnit godt att *dels* helt och hållet afskaffa vissa af dessa eder och *dels* förändra sättet för bekräftande af vissa

attester. Men ännu kvarstode bland embetseder både presten och domareeden. Det syntes emellertid nästan orimligt att fordra af en svag människa, som icke kunde bestämma öfver nästa ögonblick, långt mindre öfver hela sin framtid, att hon skulle, då hon tillträdde ett embete, svärja vid Gud och hans heliga evangelium att under hela sitt kommande lif iakttaga vissa bestämda föreskrifter och taga Gud till hämnare öfver sig, om hon icke fullgjorde allt hvad hon förpligtat sig att göra. De, som ville behålla löftesederna, återopade den omistliga garanti, som kyrkan behöfde af sina tjenare och staten af sina. Staten hade dock numera upphäft en mängd löfteseder och dermed uttalat, att den icke ansåge denna garanti vara så betydelsefull. Domareeden kvarstode dock än. För dennas bibehållande hade såsom skäl anförts, att folket i landet ej skulle hafva samma förtroende för våra domare, om de ej vore edsvurne. Man borde dock hoppas, att alla snart insåge, att man för att en embetsman, domare eller prest, skulle redbart sköta sina åligganden hade samma garanti, om han vid tillträdandet af sitt kall lofvade på heder och samvete att detta göra, som om han svure derpå.

Om man ock måste, i likhet med motionären antaga, att en domare, då han inträder i utöfningen af domareembetet, bör hafva en lika liflig känsla af de pligter, som detta kall ålägger honom, ehvad han dervid genom ed för binder sig att uppfylla dem eller icke, finner utskottet dock betänkligt att tillstyrka afskaffande af domareeden. Utskottet föreställer sig nemligen, att vårt folk, åtminstone för närvarande, icke skulle med tillfredsställelse se borttagande af den helgd och högtidlighet, som edens afläggande onekligen förlänar åt domarekallets tillträdande, och att den föreslagna åtgärden skulle kunna i någon mån rubba det förtroende till domarens samvetsgranna och oveldiga pröfning af alla till hans afgörande hänskjutna mål, som utgör ett af grundvilkoren för rättsordningens uppehållande. Domareeden eger, enligt utskottets förmenande, ur denna synpunkt en annan och högre betydelse än de flesta andra embetseder.

Det lärer väl ock kunna inträffa, att en domare, äfven om han vid tillträdet af sitt domarekall haft en fast föresats att samvetsgrant fylla det samma, under sin fortsatta verksamhet varder utsatt för sådana frestelser att afvika från de honom åliggande pligter, att minnet af den aflagda eden för honom utgör ett kraftigt stöd. Det bör ej heller förbises, att den i 1 kap. 7 § rättegångsbalken föreskrifna domareed, rätt fattad, icke genom sin ordalydelse är egnad att väcka någon betänklighet hos den, som har att aflägga densamma.

Då härtill ytterligare kommer, att det föreliggande förslaget icke omfattar åtskilliga med domareeden likartade eder, exempelvis de eder, som afläggas af jurymän i tryckfrihetsmål, af ledamöter i expropriationsnämnd, af gode män vid landtmäteriförrättningar och af sådana förrättningsmän, som omförmälas i 9 § konkurslagen, finner utskottet sig böra hemställa,

att herr Beskows förevarande motion, i hvad den afser domareedens utbytande mot ett löfte, icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 4 februari 1889.

På lagutskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.

N:o 5.

Ank. till Riksd. kansli den 4 februari 1889, kl. 12 midd.

Lagutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion om ökad antal af kyrkomötets medlemmar.

Enligt § 2 i förordningen angående allmänt kyrkomöte den 16 november 1863 består kyrkomötet af följande medlemmar: biskoparne i stiftet, eller, der någon af dem har förfall, den af domkapitlets ledamöter, som kapitlet i hans ställe väljer; pastor primarius i Stockholm eller, derest han är hindrad, annan ledamot af Stockholms stads konsistorium, den konsistorium utser; fyra bland teologiska fakultetens professorer eller ordinarie adjunkter, två från hvartdera af rikets universitet; en vald, med fullmakt å ordinarie embete eller tjänst försedd prestman från hvart stift och en från Stockholms